

แนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3
GUIDELINES FOR INTERNAL SUPERVISION TO PROMOTE ACTIVE LEARNING
INSTRUCTION AMONG TEACHERS UNDER SURAT THANI PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 3

สุนิสา อินเียต^{1*}, สุภัทรา ภูษิตรัตนาวลี²
SUNISA IN-IAD, SUPATTARA PUSITRATTANAVALLEE²
ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2569

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1. เพื่อศึกษาสภาพ และความต้องการในการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 2. เพื่อร่างแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 และ 3. เพื่อประเมินแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 จำนวน 310 คน ผู้ทรงคุณวุฒิร่างแนวทาง จำนวน 5 คน และผู้ทรงคุณวุฒิประเมินแนวทาง จำนวน 5 คน โดยวิธีวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างและแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นและการวิเคราะห์เนื้อหา

คำสำคัญ : 1. การนิเทศภายในสถานศึกษา 2. แนวทางการนิเทศ 3. การจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู

¹ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
Student in Master of Education Program in Educational Administration, Mahamakut Buddhist University

² ดร. อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
Dr.Lecturer in Educational Administration, Faculty of Education, Mahamakut Buddhist University

*Corresponding author; Email: khae5339@gmail.com

(Received: 8 April 2026; Revised: 16 April 2026; Accepted: 6 July 2026)

ABSTRACT

This study aimed to examine the current conditions and needs for internal supervision that promotes teachers' Active Learning in schools under the Surat Thani Primary Educational Service Area Office 3, develop guidelines for internal supervision to promote teachers' Active Learning in schools under the Surat Thani Primary Educational Service Area Office 3 and evaluate the developed internal supervision guidelines for promoting teachers' Active Learning in schools under the Surat Thani Primary Educational Service Area Office 3. The sample consisted of 310 teachers under the Surat Thani Primary Educational Service Area Office 3, five experts involved in drafting the guidelines, and five experts involved in evaluating the guidelines. A mixed-methods research design, combining quantitative and qualitative approaches, was employed. The research instruments included a questionnaire with a reliability coefficient of .988, a semi-structured interview form, and an evaluation form assessing suitability and feasibility. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, the Priority Needs Index (PNI), and content analysis.

Keywords: 1. Internal Supervision in Educational Institutions 2. Supervision guidelines 3. Teachers Active Learning Management

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ในการพัฒนาการศึกษาของประเทศ การวางรากฐานทางการเรียนรู้ที่มั่นคงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากการศึกษาไม่เพียงเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดความรู้ แต่ยังเป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้เรียน การจัดการศึกษาจึงควรยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและคำนึงถึงศักยภาพเฉพาะบุคคล ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 มาตรา 22 กล่าวไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริม ให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542) ดังนั้นผู้บริหารและครูจึงมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ

การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นแนวทางที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ผ่านการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ และลงมือปฏิบัติจริง ช่วยพัฒนาทักษะทางปัญญาและสร้างองค์ความรู้จาก

ประสบการณ์ตรง เป็นไปตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562) ได้กล่าวไว้ว่า การเรียนที่เน้นให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับการเรียนการสอนผู้เรียนต้องอ่าน เขียน ตั้งคำถาม อภิปราย ร่วมกัน และลงมือปฏิบัติจริง ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ส่งเสริม Active Learning เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนและพัฒนาครูให้มีทักษะการจัดการ เรียนรู้ที่ทันสมัย ดังนั้นครูจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวิธีการสอนจากการเน้นครูเป็นศูนย์กลางมาเป็นการ เรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน ซึ่งการนิเทศการศึกษาถือเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ ของครู เป็นกระบวนการร่วมมือของบุคลากรในโรงเรียน เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียน การสอนให้มีประสิทธิภาพ โดยมุ่งพัฒนาครูให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการปฏิบัติงาน หากสถานศึกษามีแนวทางการนิเทศที่ชัดเจนและครอบคลุม จะช่วยยกระดับคุณภาพการศึกษาได้ อย่างมีประสิทธิภาพ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ได้กำหนดนโยบายยกระดับ คุณภาพการศึกษา โดยส่งเสริมการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning และพัฒนาครูให้มีทักษะ ด้านดังกล่าว อย่างไรก็ตาม รายงานผลการดำเนินงานปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 พบว่าครูที่สามารถ จัดการเรียนรู้เชิงรุกได้มีเพียงร้อยละ 60 ซึ่งยังไม่อยู่ในระดับที่ดี (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ ธานี เขต 3, 2567) ส่วนหนึ่งเกิดจากการขาดการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่องและทัศนคติที่ ไม่สอดคล้องต่อการนิเทศ

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการจัดการ เรียนรู้เชิงรุกของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 โดยมุ่งวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการในการนิเทศ และพัฒนาแนวทางที่สามารถนำไปใช้ได้อย่างมี ประสิทธิภาพเพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครูและผู้เรียน

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพ และความต้องการในการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการ จัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3

2.2 เพื่อร่างแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3

2.3 เพื่อประเมินแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ได้แนวทางการนิเทศภายในที่ชัดเจนและเป็นระบบ สามารถนำไปใช้วางแผน พัฒนา และดำเนินการนิเทศเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.2 ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 สามารถใช้ผลการวิจัยเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการวางแผนพัฒนาการนิเทศภายใน สถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียน

3.3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ได้แนวทางให้กับ สถานศึกษานำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการ พัฒนาคุณภาพการศึกษา

4. วิธีการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพ และความต้องการในการนิเทศที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิง รุกของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3

กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 จำนวน 310 คน ได้จากการกำหนดขนาดของตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซ์และมอร์แกน Krejcie and Morgan (1970, p. 608) ดำเนินการสุ่มหลายขั้นตอน (MultiStage Sampling) เครื่องมือที่ใช้ ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูล ทั่วไป ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและความต้องการในการนิเทศที่ส่งเสริมการ จัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู มีการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาเพื่อนำข้อเสนอแนะมา ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขโดยการหาดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน พิจารณา เลือกเฉพาะข้อที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป (บุญชม ศรีสะอาด, 2553) ซึ่งค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ทุกข้อมีค่าอยู่ระหว่าง 0.77-1.00 ซึ่งถือว่ามีความเที่ยงตรงตาม เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 2 ร่างแนวทางการนิเทศที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3

ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุราษฎร์ธานี เขต 3 จำนวน 5 โรงเรียน โรงเรียนละ 1 คน รวมทั้งหมดจำนวน 5 คน ซึ่งได้มาโดยการ เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเกณฑ์การคัดเลือกคือผู้บริหารสถานศึกษา วิชยฐานะ ข้าราชการพิเศษ ที่มีประสบการณ์ทำงานไม่น้อยกว่า 2 ปี เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบ

สัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi structured Interview) โดยในการสัมภาษณ์จะใช้ลักษณะคำถามประเภทปลายเปิด

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินแนวทางการนิเทศที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3

ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ประกอบด้วย ศึกษานิเทศก์มีวิทยฐานะไม่ต่ำกว่าชำนาญการในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 จำนวน 1 คน และผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโททางการศึกษาหรือเทียบเท่า มีวิทยฐานะไม่ต่ำกว่าชำนาญการพิเศษ มีประสบการณ์บริหารไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 4 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบประเมินความเหมาะสมของแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู

5. ผลการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพและความต้องการในการนิเทศที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 โดยรวม

การนิเทศที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู	สภาพการนิเทศ			ความต้องการ			ค่า PNI	การจัดอันดับ
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
1. การศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู	4.34	0.50	มาก	4.50	0.43	มากที่สุด	0.04	1
2. การวางแผนการนิเทศการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู	4.39	0.50	มาก	4.54	0.47	มากที่สุด	0.03	2
3. การสร้างสื่อและเครื่องมือในทิศในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู	4.30	0.52	มาก	4.38	0.47	มาก	0.02	3
4. การดำเนินการนิเทศการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู	4.35	0.52	มาก	4.53	0.46	มากที่สุด	0.04	1

ตาราง (ต่อ)

การนิเทศที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู	สภาพการนิเทศ			ความต้องการ			ค่า PNI	การจัด อันดับ
	$\bar{X}$	S.D.	แปล ผล	$\bar{X}$	S.D.	แปล ผล		
5. การประเมินผลและ รายงานผลการจัดการ เรียนรู้เชิงรุกของครู	4.27	0.53	มาก	4.46	0.46	มาก	0.03	2
ภาพรวม	4.33	0.47	มาก	4.46	0.42	มาก	0.03	-

จากตารางพบว่า สภาพการนิเทศที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.33$, S.D.=0.47) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การวางแผนการนิเทศการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู ($\bar{X}=4.39$, S.D.=0.50)

ส่วนความต้องการในการนิเทศที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}= 4.46$, S.D.=0.42) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การวางแผนการนิเทศการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู ($\bar{X}= 4.54$, S.D.=0.47)

เมื่อพิจารณาค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู ในภาพรวมมีค่าเท่ากับ 0.03 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอันดับแรก คือ ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู (PNI = 0.04) ด้านการดำเนินการนิเทศการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู (PNI = 0.04)

ขั้นตอนที่ 2 ร่างแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 สรุปได้ดังนี้

การศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู

1. ผู้บริหารจัดการประชุมคณะครูเพื่อสำรวจปัญหาและความต้องการในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
2. ผู้บริหารและครูร่วมกันกำหนดเป้าหมายในการนิเทศ ผ่านการประชุมร่วมกัน
3. ดำเนินการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศพื้นฐานที่เกี่ยวข้อง เช่น ข้อมูลนักเรียนและครู ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน บริบทของชุมชน ผลการนิเทศ และการจัดการเรียนรู้ในปีที่ผ่านมาเพื่อนำมาวิเคราะห์หาจุดแข็ง จุดที่ควรพัฒนา และสาเหตุของปัญหา

4. ผู้บริหารร่วมกับครูวิเคราะห์ความต้องการในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู

5. รวบรวมปัญหาคัดเลือกและจัดลำดับความสำคัญของปัญหาความจำเป็นเร่งด่วน

6. ร่วมกันกำหนดแนวทางในการนิเทศ จัดทำแผน เสนอแผนงานโครงการนิเทศภายใน ที่เน้นการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา

การวางแผนการนิเทศการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู

1. ผู้บริหารและครูมีการประชุมร่วมกันเพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการนิเทศการจัดการเรียนรู้เชิงรุก รวมทั้งร่วมกันกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการนิเทศให้ชัดเจน

2. จัดทำแผนการนิเทศประจำปี กำหนดกิจกรรม รูปแบบ วิธีการนิเทศ

3. การกำหนดระยะเวลาในการนิเทศ วางแผนช่วงเวลาและปฏิทินการนิเทศ

4. การแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศภายใน

การสร้างสื่อและเครื่องมือในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู

1. กำหนดกรอบแนวคิดในการพัฒนาเครื่องมือ พิจารณาเป้าหมายการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มาตรฐานการศึกษา และวัตถุประสงค์ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการออกแบบสื่อและเครื่องมือ

2. ผู้บริหารออกแบบเครื่องมือที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ เพื่อตรวจสอบการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การจัดการเรียนรู้เชิงรุก

3. จัดทำเครื่องมือในรูปแบบต่าง ๆ เช่น แบบสังเกตชั้นเรียน แบบประเมินกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก แบบตรวจแผนการจัดการเรียนรู้ แบบสะท้อนผลหลังการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมมีรูปแบบที่ชัดเจน มีขั้นตอนการใช้ที่เข้าใจง่าย

4. หลังการใช้งาน มีการรวบรวมข้อเสนอแนะจากครูและผู้เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาปรับปรุงรูปแบบ เนื้อหา และเกณฑ์การประเมินให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมากยิ่งขึ้น

การดำเนินการนิเทศการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู

1. ประชุมสร้างความเข้าใจก่อนการนิเทศ ชี้แจงวัตถุประสงค์ เป้าหมาย แนวทาง เกณฑ์และเครื่องมือในการนิเทศเพื่อให้ครูมีความเข้าใจตรงกันและพร้อมรับการพัฒนา

2. ดำเนินการตามแผนการนิเทศอย่างเป็นระบบ

3. ดำเนินการนิเทศแบบกัลยาณมิตรเน้นการให้คำแนะนำอย่างสร้างสรรค์ ไม่มุ่งจับผิด สร้างบรรยากาศที่เป็นมิตร และส่งเสริมความร่วมมือระหว่างผู้นิเทศกับครู

4. ผู้บริหารและผู้ทรงคุณวุฒิติดตามและตรวจสอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกของครู

5. ตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาและปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ ครอบคลุมประเด็นสำคัญ ได้แก่ ความสอดคล้องกับเป้าหมายการเรียนรู้มาตรฐานและตัวชี้วัด ความเหมาะสมของกิจกรรม Active Learning การเลือกใช้สื่อและเทคโนโลยี การวัดและประเมินผล อย่างหลากหลายตามสภาพจริง

การประเมินผลและรายงานผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลที่หลากหลาย ได้แก่ การสังเกตชั้นเรียน แบบประเมินการจัดการเรียนรู้ แผนการสอน ชิ้นงาน และผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน
2. ผู้บริหารมีการตรวจสอบและประเมินความสอดคล้องกิจกรรมการเรียนรู้กับแนวทาง Active Learning และเป้าหมายการเรียนรู้
3. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อสรุปผลการนิเทศ นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อหาจุดเด่นและจุดที่ควรพัฒนา สรุปผลการนิเทศ ให้สะท้อนภาพการจัดการเรียนรู้ของครูในแต่ละด้าน
4. ผู้นิเทศและครูร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสะท้อนผลการนิเทศ
5. การจัดทำรายงานผลการนิเทศโดยระบุจุดเด่น จุดที่ควรพัฒนา และข้อเสนอแนะ
6. การนำเสนอผลต่อผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการนิเทศ และครูผู้สอน เพื่อใช้ประกอบการวางแผนและตัดสินใจในการพัฒนา
7. ผู้บริหารนำผลการประเมินไปปรับปรุงการนิเทศ และใช้เป็นแนวทางในการ

ขั้นตอนที่ 3 ผลการประเมินแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3

ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 โดยรวม พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.75$, S.D.=0.12) หากพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู ($\bar{X}=4.93$, S.D.=0.08) รองลงมา การดำเนินการนิเทศการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู ($\bar{X}=4.80$, S.D.=0.18) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู ($\bar{X}= 4.55$, S.D.=0.29)

6. สรุปผลการวิจัย

6.1 ผลศึกษาสภาพในการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

6.2 ผลศึกษาความต้องการในการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู ในภาพรวมมีค่าเท่ากับ 0.03

6.3 ผลการร่างแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 พบว่ามีแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู จำนวน 5 องค์ประกอบ

6.4 ผลการประเมินแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ระดับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โดยรวม มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

7. อภิปรายผลการวิจัย

7.1 ผลศึกษาสภาพในการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการกำหนดแนวทางและขั้นตอนการนิเทศอย่างเป็นระบบ เพื่อให้การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเกิดประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุภาพร ธรรมสอน และคณะ (2567, หน้า 232) ที่กล่าวว่า ความต้องการนิเทศเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอยู่ในระดับมากทั้งด้านการวางแผน การปฏิบัติ และการประเมินผล และได้พัฒนากระบวนการนิเทศแบบ PAES ที่ประกอบด้วยขั้นตอนการวางแผน การปฏิบัติ การประเมินผล และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ส่งผลให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้ดีขึ้นและมีความพึงพอใจในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าการวางแผนและดำเนินการนิเทศอย่างเป็นขั้นตอนมีความสำคัญต่อการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู นอกจากนี้ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับงานวิจัยของจันทร์จิรา อ่อนพรม และคณะ (2566) ที่กล่าวว่าสภาพการบริหารการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการดำเนินการนิเทศอย่างเป็นระบบตามขั้นตอนช่วยส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้อย่างมีประสิทธิภาพ

7.2 ผลการศึกษาความต้องการในการนิเทศภายในที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าครูมีความต้องการได้รับการนิเทศเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น (PNI) โดยรวมมีค่า 0.03 โดยด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุดคือด้านการศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู รองลงมาคือด้านการดำเนินการนิเทศ และด้านการวางแผนการนิเทศ ตามลำดับ ซึ่งสะท้อนว่าครูต้องการการนิเทศที่เริ่มจากการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการอย่างชัดเจน ก่อนนำไปสู่การวางแผนและดำเนินการนิเทศอย่างเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุภาพร ธรรมสอน และคณะ (2567) ที่กล่าวว่าความต้องการนิเทศเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอยู่ในระดับมากทั้งด้าน

การวางแผน การปฏิบัติ และการประเมินผล โดยเน้นการกำหนดเป้าหมายการนิเทศที่ชัดเจนและดำเนินการตามขั้นตอน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาในครั้งนี้ที่ครูมีความต้องการด้านการวางแผนและการดำเนินการนิเทศอยู่ในในระดับสูง

7.3 ผลการร่างแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 พบว่ามีแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู จำนวน 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1. ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สอดคล้องกับงานวิจัยของสุกัญญา ผดุงเทศ (2565) ที่กล่าวว่าการพัฒนาการนิเทศภายในควรเริ่มจากการวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศพื้นฐานของโรงเรียนและกำหนดแนวทางการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ 2. ด้านการวางแผนการนิเทศการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สอดคล้องกับงานวิจัยของจันทร์จิรา อ่อนพรม และคณะ (2566) ที่กล่าวว่าการบริหารการนิเทศควรดำเนินการตามขั้นตอน Plan-Do-Check-Act และเน้นการประชุมครูก่อนการสังเกต 3. ด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ การจัดทำเครื่องมือในรูปแบบต่าง ๆ มีขั้นตอนการใช้ที่เข้าใจง่าย สามารถนำไปใช้ได้จริงในบริบทของโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของสุกัญญา ผดุงเทศ (2565) ที่กล่าวว่ามีให้มีการสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศอย่างเป็นระบบ รวมทั้งจัดทำคู่มือการใช้เครื่องมือเพื่อให้ครูสามารถนำไปใช้ได้จริง 4. ด้านการดำเนินการนิเทศการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ดำเนินการนิเทศแบบกัลยาณมิตรเน้นการให้คำแนะนำอย่างสร้างสรรค์ ไม่มุ่งจับผิด สร้างบรรยากาศที่เป็นมิตร สอดคล้องกับงานวิจัยของอิทธิกร ทาแกง (2564) ที่กล่าวว่าการสร้างเสริมกำลังใจและการดำเนินการนิเทศอย่างต่อเนื่องเป็นองค์ประกอบสำคัญของการนิเทศเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และ 5. ด้านการประเมินผลและรายงานผลการนิเทศ การเก็บรวบรวมข้อมูลที่หลากหลาย สอดคล้องกับงานวิจัยของจันทร์จิรา อ่อนพรม และคณะ (2566) ที่เน้นขั้น Check และ Act ในการวิเคราะห์ผลและสะท้อนการสอน

7.4 ผลการประเมินระดับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าแนวทางดังกล่าวมีความสำคัญต่อการพัฒนาการนิเทศอย่างยิ่ง ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยของสุภาพร ธรรมสอน และคณะ (2567) ที่กล่าวว่าผลการประเมินกระบวนการนิเทศแบบ PAES อยู่ในระดับมาก โดยในด้านความเป็นประโยชน์ ด้านความเป็นไปได้ และด้านความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 ครู และบุคลากรควรใช้ผลการวิจัยเป็นข้อมูลในการนิเทศภายในสถานศึกษา เห็นความสำคัญของการนิเทศภายในตลอดจนสร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ

8.1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรกำหนดนโยบายการนิเทศภายในที่ชัดเจน โดยมุ่งเน้นการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) อย่างเป็นระบบ และสอดคล้องกับ บริบทของสถานศึกษา

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 ครู และบุคลากรควรใช้ผลการวิจัยเป็นข้อมูลในการนิเทศภายในสถานศึกษา เห็นความสำคัญของการนิเทศภายในตลอดจนสร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ อย่างจริงจัง

8.2.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำแนวทางการนิเทศภายในไปประยุกต์ใช้ในการ พัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โดยดำเนินการอย่างเป็นระบบตั้งแต่การศึกษาสภาพปัจจุบัน และความต้องการ การวางแผน การดำเนินการนิเทศ และการประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

8.3 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

8.3.1 ควรศึกษาการพัฒนา รูปแบบการนิเทศภายในที่บูรณาการกับเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อเพิ่มความยืดหยุ่นและประสิทธิภาพในการนิเทศ

8.3.2 ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบแนวทางการนิเทศภายในในสถานศึกษาที่มีบริบท แตกต่างกัน เช่น โรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่

8.3.3 ควรพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในที่เน้นการนิเทศอย่างมีกัลยาณมิตร เพื่อส่งเสริมการให้คำปรึกษาและการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูอย่างต่อเนื่อง

9. บรรณานุกรม

จันทร์จิรา อ่อนพรม, และปณตนันท์ เกียรประภากุล. (2566). การบริหารการนิเทศของผู้บริหาร สถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาลำพูนเขต 2. วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น, 9(8), 1441-1443

บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยสำหรับครู (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

สุกัญญา ผดุงเทศ. (2565). การบริหารงานการนิเทศภายในสถานศึกษา สหวิทยาเขตลุ่มน้ำเมย สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตาก. วารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี, 8(4), 716-730

- สุภาพร ธรรมสอน, เขวฤทธิ์ จงเกษกรณ์. (2567). การพัฒนากระบวนการการนิเทศแบบ PAES เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก(Active Learning) สำหรับครูจังหวัดกำแพงเพชร. *วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม*, 8(2), 243.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3. (2567). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568. สุราษฎร์ธานี: สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3*. สืบค้น 7 เมษายน 2569, จาก <https://www.surat3.go.th/wp-content/uploads/2025/06/>.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). *แนวทางการนิเทศเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ตามนโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้*. สืบค้น 7 เมษายน 2569, จาก <https://sobkroo.com/articledetail.asp?id=615>.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ.2545*. สืบค้น 7 เมษายน 2569, จาก https://bic.moe.go.th/images/stories/5Porobor._2542pdf.pdf.
- อิทธิกร ทาแกง. (2564). *การศึกษายุทธศาสตร์การนิเทศเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย*. (สารนิพนธ์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยพะเยา.

10. คำขอบคุณ

งานวิจัยเรื่องนี้สำเร็จลงด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาและคำแนะนำอันมีคุณค่าจากอาจารย์ที่ปรึกษาและขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาให้สัมภาษณ์และประเมินแนวทางในการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งมีส่วนสำคัญทำให้ผลงานวิจัยฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขอขอบพระคุณกองบรรณาธิการวารสารสถาบันวิจัยสังวร ที่กรุณารับเผยแพร่ผลงานวิจัยฉบับนี้